

ΑΡΧΑΙΑ Β ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

Αντικείμενο ονομάζεται ο όρος της πρότασης που δηλώνει το πρόσωπο, το ζώο ή το πράγμα στο οποίο μεταβαίνει ή στο οποίο αναφέρεται η ενέργεια του υποκειμένου.

Το αντικείμενο, τίθεται πάντοτε σε μια από τις **πλάγιες πτώσεις: γενική, δοτική, αιτιατική**.

ΠΡΟΣΟΧΗ: Το υποκείμενο του ρήματος βρίσκεται σε πτώση ονομαστική ενώ το αντικείμενο βρίσκεται στις πλάγιες πτώσεις, τη γενική, τη δοτική και την αιτιατική.

Ως αντικείμενο τίθεται:

α) Ουσιαστικό: Οἱ Ἀθηναῖοι ἐφρούρουν τὰ τεῖχη.

β) Επίθετο, μετοχή ή αντωνυμία: Τοὺς ξένους ἀδικεῖ σφόδρα. Εὐμενῶς ἐδέξατο ἡμᾶς.

γ) Απαρέμφατο (ἀναρθρο ή ἐναρθρο): Ξύνεδροι βούλονται γίνεσθαι.

Οἱ ἔφιπποι φοβοῦνται τὸ καταπεσεῖν.

δ) Ἄκλιτη λέξη ή φράση με άρθρο:

Τοὺς μὲν ἀπέκτεινε, τοὺς δὲ ἠνδραπόδισε. (υποδούλωσε)

ε) Εμπρόθετος προσδιορισμός με ή χωρίς άρθρο:

Ἐώρων τοὺς ἀπὸ Φυλῆς εὐτυχοῦντας.

Διέφθειραν ἐς ὀκτακοσίους. (Σκότωσαν περίπου οχτακόσιους.)

στ) Δευτερεύουσα ονομαστική πρόταση Λέγουσιν ὅτι δεκαταῖος ἀφίκετο ἐπὶ τὸ ὄρος. Φοβεῖται μὴ τὰ ἔσχατα πάθη.

Τα ενεργητικά ρήματα , δηλαδή όσα σημαίνουν ότι το υποκείμενο ενεργεί, διακρίνονται σε δυο κατηγορίες, τα αμετάβατα και τα μεταβατικά .	
Μεταβατικά λέγονται τα ρήματα εκείνα που δηλώνουν ότι η ενέργεια του υποκειμένου τους μεταβαίνει σε ένα άλλο πρόσωπο ή πράγμα το οποίο ονομάζεται αντικείμενο . Το αντικείμενο τίθεται πάντα σε μια από τις πλάγιες πτώσεις (γενική, δοτική, αιτιατική)	Αμετάβατα λέγονται εκείνα τα οποία δηλώνουν ότι το υποκείμενο ενεργεί, χωρίς όμως η ενέργειά του να μεταβαίνει σε άλλο πρόσωπο ή πράγμα π.χ. Ουτος φευγει
Τα μεταβατικά ρήματα διακρίνονται σε:	
α) Μονόπτωτα: δέχονται ένα	β) Δίπτωτα: δέχονται δύο

αντικείμενο ή περισσότερα στην ίδια πλάγια πτώση, τα οποία συνδέονται μεταξύ τους παρατακτικά ή χωρίζονται με κόμμα: <i>Ἐπαινοῦμεν τοὺς δικαίους.</i>	αντικείμενα σε δύο διαφορετικές πλάγιες πτώσεις ή δύο αντικείμενα σε αιτιατική, από τα οποία το ένα είναι πρόσωπο και το άλλο πράγμα: <i>Ἔδωκε τὰ γράμματα τοῖς φίλοις.</i> <i>Διδάσκουσι τοὺς παῖδας σωφροσύνην.</i>	
	Στα δίπτωτα ρήματα υπάρχει: Α) Το άμεσο Αντικείμενο (μεταβαίνει άμεσα η ενέργεια του Υποκειμένου) Και Β) το έμμεσο Αντικείμενο (μεταβαίνει έμμεσα η ενέργεια του Υποκειμένου)	

Το αντικείμενο μπορεί να παραλείπεται, όταν εύκολα εννοείται:
Τάληθῆ ἔρῳ καὶ οὐκ ἀποκρύψομαι. [τάληθῆ]

Αντί της αιτιατικής πράγματος ως αντικείμενο μπορεί να τεθεί **απαρέμφατο ή, δευτερεύουσα πρόταση:**
Ἐκέλευσεν τοὺς τοξότας ἔκτοξεύειν ἐς τοὺς βαρβάρους.
Δείξομεν τοῖς βαρβάροις ὅτι δυνάμεθα τοὺς ἐχθροὺς τιμωρεῖσθαι.

Με βάση την πτώση εκφοράς του αντικειμένου, άμεσο είναι το αντικείμενο σε αιτιατική και έμμεσο το αντικείμενο σε γενική ή δοτική. Όταν το ρήμα συντάσσεται με γενική και δοτική, άμεσο είναι το αντικείμενο σε γενική, ενώ, όταν το ρήμα συντάσσεται με δύο αιτιατικές, άμεσο είναι το αντικείμενο που δηλώνει πρόσωπο:

Άμεσο	Έμμεσο
Αιτιατική	Γενική ,Δοτική
Αιτιατική προσώπου	Αιτιατική πράγματος Απαρέμφατο Δευτερεύουσα πρόταση
Γενική	Δοτική
Αιτιατική πράγματος Απαρέμφατο Δευτερεύουσα πρόταση	Γενική ,Δοτική

Ασκήσεις

1) Στις παρακάτω προτάσεις να βρείτε το αντικείμενο.

- α. Ἡ τοῦ Θεοῦ φρόνησις πάντων ἐπιμελεῖται.
- β. Ἄνθρώπου ψυχὴ τοῦ Θεοῦ μετέχει.

- γ. Τὸ τῆς πόλεως ἦθος ὁμοιοῦται τοῖς ἄρχουσι.
δ. Στέργε μὲν τὰ παρόντα, ζήτει δὲ τὰ βέλτιστα.
ε. Ἐν ἀρχῇ ὁ Θεὸς ἐποίησε τὴν γῆν.

2. Να υπογραμμίσετε τα αντικείμενα των δίπτων ρημάτων στις παρακάτω προτάσεις.

- α. Οἱ Κορίνθιοι χρήματα ἤτησαν τοὺς Θηβαίους.
β. Οὐκ ἀποκρύψω σε τὴν ἐμὴν οὐσίαν.
γ. Τὰς πόλεις ἐκένωσαν τῶν ἀγαθῶν ἀνδρῶν.
δ. Τὴν πόλιν τοῦ δέου ἀπήλλαξαν.
ε. Προμηθεὺς ἔδωκε τοῖς ἀνθρώποις τὸ πῦρ.
στ. Οἱ θεοὶ παρέχουσι πλεῖστα ἀγαθὰ τοῖς ἀνθρώποις.

3) Στις παρακάτω προτάσεις να βρείτε το ή τα αντικείμενα των ρημάτων. Για τα δίπτωτα ρήματα να διακρίνετε το άμεσο και το έμμεσο αντικείμενο.

- Ἀποδώσω τὰ ἡμίσεα τοῖς φίλοις.

- Διδάσκει τοὺς νέους τὴν ἀρετὴν.

- Ἔπεισαν τοὺς Θηβαίους βοηθεῖν.

- Ἡ ἀριθμητικὴ διδάσκει ἡμᾶς ὅσα ἐστὶν τὰ τοῦ ἀριθμοῦ.

- Τῶν τιμῶν τοῖς φίλοις μεταλαμβάνομεν.

- Πρόξενος ἐδεῖτο τοῦ Κλεάρχου μὴ ποιεῖν ταῦτα.

- Εἶπε τῷ Ξενοφῶντι ὅτι ἀποπέμψει αὐτόν.

- Οἱ νέοι πρεσβυτέροις διαμιλλῶνται.

- Οὐδὲν αὐτοῖς ἀπεκρίνατο.

- Παραχωρῶ σοι τοῦ βήματος.

- Οἱ θεοὶ νίκην ἡμῖν διδώσιν.

- Οὐδεὶς ἡμφεσβήτησε τῆς κληρονομίας ἐκείνω.

- Γλῶσσαν τὴν Ἀττικὴν ἐδίδασκον τοὺς παῖδας.

- Λακεδαιμονίων κατηγόρουν, ὅτι τὴν Καδμεῖαν κατέλαβον.

- Ὁ πάππος τὸν Κῦρον στολὴν καλὴν ἐνέδυσσε.

- Οἱ τριάκοντα ἡμᾶς πόλεως ἀπεστέρουν.

- Ὁ φιλότιμος τῆς ὑπεροχῆς ὀρέγεται.

- Ὑμεῖς δέ μου ἀκούσεσθε πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν.

-Ο δὲ Λυκοῦργος πλείστους πόνους αὐτοῖς ἐπέβαλε

- Ἀλέξανδρος προέταξε τῶν πεζῶν τοὺς τοξότας.

- Ἀγγέλλει τοῖς στρατιώταις τὰ ἐκ τῶν Ἀθηνῶν.

- Σεύθης ὑμᾶς ἀποστερεῖ τὸν μισθόν.

- Ἡμεῖς ἵππους καὶ κύνας τρέφομεν.

- Κῦρος ἀπέπεμπε τοὺς δασμοὺς βασιλεῖ.

- Οἱ πατέρες ἡμῶν Μήδων ἐκράτησαν (= νίκησαν).

- Οἱ στρατηγοὶ ἐδίδοσαν (= ἐδιναν) τοῖς στρατιώταις καὶ τοῖς δούλοις μισθόν καὶ σῖτον.

- Πολλὰ ἀγαθὰ οἱ θεοὶ παρέχουσιν τοῖς ἀνθρώποις.

- Βλάπτει τὸν ἄνδρα θυμός.

- Κῦρος ἀπέκρυπτεν τοὺς στρατιώτας τὴν ἑαυτοῦ λύπην.

- Παρέδοσαν τοῖς Θηβαίοις τοὺς νεκροὺς ὑποσπόνδους (= κατόπιν συμφωνίας).

- Ἐμοὶ ὁ μὲν γὰρ πατήρ κατέλιπεν (= κληροδότησε) οὐδέν.